UCHWAŁA NR XIX/107/2025
RADY GMINY JAKUBÓW

z dnia 19 grudnia 2025 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Jakubów na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), w związku z art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz.1673 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

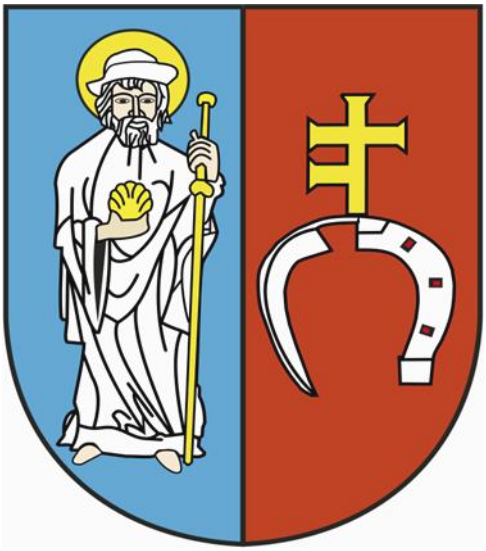
§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Jakubów na lata 2026-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jakubów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2026 roku.

Przewodniczący Rady

Damian Domański

GMINNY PROGRAM

PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH

PRZEMOCY DOMOWEJ

DLA GMINY JAKUBÓW

NA LATA 2026-2030

Jakubów, listopad 2025

SPIS TREŚCI

Wstęp 2
I. Podstawy prawne 5
II. Analiza zjawiska przemocy domowej w gminie 6
1. Wprowadzenie 6
2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej – wnioski i rekomendacje 6
Wnioski 6
Rekomendacje 10
3. Statystyka dot. przemocy domowej 14
4. Zasoby instytucjonalne 15
III. Cel Główny oraz Cele Strategiczne Programu. 16
1. Cel Główny. 16
2. Cele Strategiczne Programu. 16
IV. Realizacja Programu oraz finansowanie 23
V. Prognoza zmian 24
VI. Monitoring i ewaluacja 25
Zakończenie 26

WSTĘP

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Jednak przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, że *[...] przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń*.

Zjawisko przemocy domowej jest definiowane przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Należy zaznaczyć, że ustawa ta została gruntownie znowelizowana w 2023 r. (ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw), włącznie z samą nazwą tego aktu prawnego. Dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie" zostało zastąpione przez „przemoc domową". Dodatkowo, rozszerzono zakres zadań podmiotów, które tworzą cały system przeciwdziałania przemocy domowej (szczególnie w obszarze zadań gmin). Wspomniana definicja przemocy domowej, charakteryzuje ją jako: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,

b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,

c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,

d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Definicja określa zarówno podstawowe cechy przemocy, jak i jej konsekwencje. W literaturze wymienia się kilka rodzajów przemocy:

- przemoc fizyczną (narusza nietykalność cielesną – powoduje uszkodzenie ciała lub niesie takie ryzyko),
- przemoc psychiczną (jej istotą jest naruszenie godności osobistej, którą można rozumieć jako źródło i podstawę wolności i praw człowieka, przemoc psychiczna zmierza do podporządkowania drugiej osoby, odebrania jej autonomii),
- przemoc seksualną (przemoc ta narusza sferę intymną drugiej osoby – polega na przymuszaniu jej do kontaktu seksualnego lub zachowań seksualnych, a także na kontynuowaniu takiego kontaktu wbrew jej woli),
- przemoc ekonomiczną (przemoc ta opiera się na różnego rodzaju nadużyciach w sferze materialnej, sferze własności – nie musi oznaczać jedynie kwestii stricte finansowych, ale może również opierać się na ograniczaniu lub uniemożliwianiu korzystania ze swojej własności).,
- zaniedbywanie (to inaczej naruszenie obowiązku opieki zaspokojenia potrzeb fizycznych czy emocjonalnych wobec osób, które są zależne).

Ze względu na osoby poszkodowane wymienia się: przemoc w związku (małżeńskim, partnerskim), przemoc wobec dzieci, przemoc wobec osób starszych, przemoc wobec osób niepełnosprawnych. Należy też zwrócić uwagę, że zgodnie z aktualnie przyjętą w literaturze oraz praktyce interwencyjnej i pomocowej terminologią, osoby mogą być uwikłane w przemoc w trzech niezależnych lub mocno powiązanych, a nawet nakładających się rolach:

- osoby doznającej przemocy (w starej terminologii-ofiary przemocy),
- osoby obserwującej przemoc (dawniej nazywanej świadkiem przemocy),
- osoby stosującej przemoc (w starej terminologii-sprawcy przemocy).

Zgodnie ze wspomnianą ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 6 ust.2), do zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Niniejszy Program przeznaczony jest dla mieszkańców gminy Jakubów, w szczególności:

1) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej,
2) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
3) świadków przemocy domowej,
4) osób stosujących przemoc.

I. PODSTAWY PRAWNE

Podstawę prawną opracowania niniejszego Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Jakubów na lata 2026-2030 (dalej jako: Program) stanowi ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673 – uwzględniono zmiany wynikające z ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2023 r., poz. 535), a także następujące akty prawne:

1. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r., M.P. z 2023 r., poz. 1232 ze zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.);
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.);
5. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153);
6. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49)
7. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" (Dz.U. z 2023 r., poz. 1870).

Dodatkowo, przy opracowywaniu niniejszego Programu wzięto pod uwagę przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.), Kodeksu Karnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 383) oraz Kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r., poz. 304 ze zm.).

Dokument jest również zgodny z Konwencją Stambulską – Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. – ratyfikowana przez rząd polski w 2015 r.

Niniejszym Program uwzględnia wytyczne zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jakubów na lata 2026-2035.

II. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE

1. Wprowadzenie

Zjawisko przemocy domowej w gminie Jakubów zostało rozpoznane na podstawie kilku bazowych elementów. W pierwszej kolejności przedstawione zostaną wnioski oraz rekomendacje [1] z przeprowadzonych badań, których efektem jest Diagnoza Problemu Przemocy Domowej na terenie gminy Jakubów. Kolejno, przedstawiono dane statystyczne dotyczące ujawnionych faktów przemocy domowej (zaznaczyć trzeba, że dane te z pewnością nie obrazują w całości skali problemu przemocy). Na koniec, powyższe informacje uzupełniono o przedstawienie posiadanych zasobów.

2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej – wnioski i rekomendacje

Diagnoza zjawiska przemocy domowej została przeprowadzona wśród mieszkańców w okresie sierpień-wrzesień 2025 r. W badaniu łącznie udział wzięło 334 osoby (100 dorosłych mieszkańców oraz 205 uczniów szkół podstawowych). Badanie obejmowało kwestię przemocy domowej z uwzględnieniem problemu przemocy rówieśniczej oraz bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu.

Wnioski

Problem przemocy wśród dorosłych mieszkańców

Analiza wyników ankiety wskazuje, że 42% mieszkańców nie zna osób w swoim otoczeniu, które doświadczałyby przemocy domowej. 31% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi, natomiast 27% przyznało, że zna takie przypadki.

69% badanych zadeklarowało, że nigdy nie doświadczyło żadnej formy przemocy, 11% – że miało takie doświadczenie w ostatnich 30 dniach, 9% – w ciągu roku, a kolejne 11% – ponad rok temu. Wśród wskazywanych form dominowała przemoc psychiczna (87,1%), następnie fizyczna (38,71%), ekonomiczna (35,48%), zaniedbanie (25,81%), mobbing (16,13%) oraz przemoc o charakterze seksualnym (9,68%).

[1] Decyzja o przedstawieniu jedynie wniosków i rekomendacji wynika z kwestii praktycznej – objętości Diagnozy.

Osoby, które deklarowały doświadczenie przemocy, najczęściej wskazywały, że dotyczyła ona relacji rodzinnych, partnerskich lub znajomości towarzyskich. W odpowiedziach pojawiały się również relacje zawodowe i kontakty z osobami spoza bliskiego kręgu społecznego.

Z kolei 86% respondentów zadeklarowało, że nigdy nie stosowało wobec innych osób zachowań o charakterze przemocowym. Pozostali przyznali, że miało to miejsce ponad rok temu (6%), w ciągu ostatnich 30 dni (5%) lub w ciągu roku (3%). Wśród wskazanych form znalazły się przede wszystkim przemoc fizyczna (42,86%) i psychiczna (35,71%), a także zaniedbanie (21,43%) i przemoc o charakterze seksualnym (7,14%).

Badani najczęściej wskazywali, że działania te dotyczyły osób obcych (53,85%), znajomych (30,77%) lub członków rodziny, w tym dzieci (23,08%), matek (15,38%) i sióstr (15,38%). W momencie wystąpienia takich zachowań 64,29% badanych nie było pod wpływem żadnych substancji, natomiast 50% przyznało, że znajdowało się pod wpływem alkoholu, 14,29% – narkotyków, a 7,14% – dopalaczy.

W ocenie mieszkańców 65% uważa, że nie istnieją okoliczności mogące usprawiedliwiać stosowanie przemocy, 21% nie ma zdania, a 14% dopuszcza taką możliwość. W odniesieniu do kar fizycznych wobec dzieci 63% respondentów uznało je za niewłaściwe, 19% – nie miało zdania, a 18% – uznało za dopuszczalne.

W kontekście przemocy w środowisku internetowym 49% mieszkańców wskazało, że nigdy nie doświadczyło takich zachowań. Wśród pozostałych najczęściej wymieniano wyzywanie i używanie wulgaryzmów (22%), ośmieszanie (18%), podszywanie się (17%), włamania na konta (17%) oraz wyłudzenia pieniędzy (17%). 86,87% respondentów zadeklarowało, że nigdy nie dopuściło się podobnych działań wobec innych osób, a nieliczni wskazywali pojedyncze przypadki wyzwisk (6,06%), wyłudzeń (4,04%) i innych zachowań poniżej 3%.

Problem przemocy wśród uczniów

Uczniowie klas 4-6

Uczniowie wskazywali różne czynniki, które w ich ocenie mogą powodować agresję i przemoc wśród młodzieży. Najczęściej wymieniano: uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub dopalaczy (85,11%), wpływ Internetu, telewizji i gier komputerowych (55,32%) oraz zaburzenia emocjonalne, takie jak depresja i stany lękowe (54,26%). Często wskazywano

również na problemy rodzinne (53,19%), zazdrość i zaborczość (47,87%) oraz wpływ środowiska rówieśniczego (44,68%).

Na pytanie o doświadczenie przemocy 32,98% uczniów odpowiedziało twierdząco, natomiast 67,02% – że nie miało z nią styczności. Wśród uczniów, którzy deklarowali doświadczenie przemocy, najczęściej wskazywano, że jej źródłem byli koledzy i koleżanki ze szkoły (38,71%), znajomi (38,71%) oraz osoby obce (29,03%). Rzadziej wymieniano członków rodziny, w tym rodzeństwo – braci (22,58%) i siostry (12,9%) – oraz rodziców lub opiekunów (poniżej 7%).

Najczęściej występującymi formami przemocy były zachowania fizyczne, takie jak bicie, szarpanie czy popychanie (48,39%), oraz przemoc werbalna i emocjonalna (45,16%). 29,03% uczniów wskazało zaniedbanie, a 6,45% – zachowania o charakterze naruszającym nietykalność osobistą.

W 61,29% przypadków osoby dopuszczające się przemocy nie były pod wpływem żadnych substancji. 38,71% uczniów nie potrafiło tego określić, a 3,23% wskazało, że osoba dopuszczająca się przemocy znajdowała się pod wpływem alkoholu.

24,47% uczniów przyznało, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec innych osób, najczęściej wobec brata (52,17%) lub kolegów ze szkoły (43,48%). 39,13% wskazało znajomych, a 26,09% – siostrę. W mniejszym stopniu wskazywano członków rodziny dorosłej. Najczęstszą formą stosowanej przemocy była przemoc fizyczna (91,3%), następnie werbalna (30,43%).

W opinii uczniów problem przemocy między rówieśnikami w szkole jest zauważalny – 40,43% uznało, że taki problem występuje, 42,55% nie miało zdania, a 17,02% zaprzeczyło jego istnieniu.

W przypadku doświadczania przemocy 88,3% uczniów zwróciłoby się o pomoc do rodziców lub opiekunów, 64,89% – do nauczycieli, a 39,36% – do Policji. Często wymieniano też dziadków (37,23%), innych członków rodziny (36,17%) i pedagoga szkolnego lub psychologa (35,11%).

W kontekście cyberprzemocy 73,4% uczniów zadeklarowało, że nigdy jej nie doświadczyło, natomiast 20,21% spotkało się z wyzwiskami i wulgaryzmami, a 11,7% z ośmieszaniem w Internecie. Pozostałe formy – takie jak podszywanie się, rozsyłanie zdjęć czy grożenie – występowały sporadycznie. 92,55% badanych przyznało, że nigdy nie stosowało cyberprzemocy wobec innych osób.

Uczniowie klas 7-8

43,24% uczniów przyznało, że doświadczyło przemocy, natomiast 56,76% – że nie. Wśród czynników sprzyjających agresji uczniowie najczęściej wymieniali uzależnienia od substancji psychoaktywnych (71,17%), zazdrość i zaborczość (59,46%), wpływ środowiska rówieśniczego (55,86%) oraz problemy rodzinne (52,25%).

Wskazywano także depresję i zaburzenia emocjonalne (45,95%), wpływ mediów i gier komputerowych (44,14%) oraz problemy w komunikacji (36,94%).

Wśród osób, które doświadczyły przemocy, 43,75% wskazało kolegów i koleżanki ze szkoły jako źródło zachowań przemocowych, 39,58% – znajomych lub przyjaciół, 25% – osoby z najbliższego otoczenia, a 20,83% – osoby obce. Rzadziej wymieniano członków rodziny, w tym rodzeństwo (brat – 18,75%, siostra – 12,5%) oraz rodziców i opiekunów (poniżej 11%).

Najczęściej wskazywanymi formami przemocy były zachowania fizyczne (56,25%) i werbalne lub emocjonalne (52,08%). 14,58% uczniów wskazało doświadczenia naruszające granice osobiste, a 6,25% – zaniedbanie.

57,45% badanych uznało, że osoby dopuszczające się przemocy nie były pod wpływem substancji, natomiast 46,81% nie miało wiedzy na ten temat.

21,62% uczniów przyznało, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec innych. Najczęściej wobec kolegów ze szkoły (54,17%), znajomych (41,67%) oraz rodzeństwa (33,33%). Wśród form stosowanej przemocy dominowały zachowania fizyczne (66,67%) oraz słowne (37,5%).

W ocenie uczniów 36,04% uważa, że w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami, 38,74% nie ma zdania, a 25,23% uważa, że taki problem nie występuje.

W przypadku doświadczenia przemocy uczniowie deklarowali, że zwróciliby się po pomoc głównie do rodziców (58,56%), znajomych (27,93%) i nauczycieli (26,13%). 24,32% wskazało, że próbowałoby poradzić sobie samodzielnie.

W odniesieniu do cyberprzemocy 62,16% uczniów nigdy jej nie doświadczyło, 26,13% spotkało się z wyzwiskami i wulgaryzmami, a 12,61% z ośmieszaniem. Najczęściej jako formy cyberprzemocy wymieniano naśmiewanie się w Internecie (77,48%), publikowanie obraźliwych treści (72,97%) i zastraszanie (63,06%).

88,29% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie stosowało cyberprzemocy wobec innych osób.

Rekomendacje

Problem przemocy, zarówno w domu, jak i w szkole, jest istotnym wyzwaniem, przed którym stoi gmina Jakubów. Wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców i uczniów jednoznacznie wskazują na potrzebę intensyfikacji działań w zakresie profilaktyki, edukacji i wsparcia. Rekomendacje przedstawione poniżej mają na celu rozbudowanie interdyscyplinarnego systemu wsparcia, który nie tylko ograniczy skalę przemocy, ale również wzmocni poczucie bezpieczeństwa i społecznej solidarności wśród mieszkańców gminy.

Zwiększenie dostępności programów edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących spożycia alkoholu

- Edukacja na temat odpowiedzialnej konsumpcji alkoholu, skierowana zarówno do dorosłych, jak i młodzieży. Gmina powinna rozważyć organizację kampanii edukacyjnych, które promują świadome i umiarkowane spożywanie oraz podkreślają konsekwencje zdrowotne nadmiernego picia, a także jazdy po alkoholu.
- Zwiększenie dostępności lokalnych punktów wsparcia dla osób nadużywających alkoholu, w tym rozszerzenie działań poradni leczenia uzależnień oraz organizowanie grup wsparcia dla rodzin osób uzależnionych.

Wzmocnienie działań prewencyjnych związanych z narkotykami

- Wprowadzenie szerszych programów profilaktycznych, które edukują o szkodliwości substancji psychoaktywnych i promują alternatywne metody radzenia sobie ze stresem i napięciem, w szczególności skierowane do młodych dorosłych.
- Zacieśnienie współpracy między gminą, służbami zdrowia i policją w celu monitorowania dostępu do substancji psychoaktywnych oraz ich handlu. Warto również rozważyć wprowadzenie regularnych kampanii informacyjnych, które zwiększą świadomość społeczną na temat konsekwencji zażywania narkotyków.
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i wsparcia psychologicznego dla osób uzależnionych, a także programów interwencyjnych dla osób, które sięgają po narkotyki z powodu stresu lub presji społecznej.

Rozwój programów przeciwdziałania przemocy domowej

- Tworzenie lokalnych punktów wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wzmocnienie istniejących instytucji, które oferują pomoc psychologiczną, prawną i schronienie dla osób doznających przemocy.
- Rozszerzenie programów edukacyjnych dotyczących rozpoznawania i zgłaszania przemocy domowej, a także szkoleń dla nauczycieli, pracowników socjalnych i służb medycznych w zakresie identyfikacji osób doznających przemocy.

Edukacja w zakresie uzależnień behawioralnych

- Programy edukacyjne dla dorosłych, które uczą, jak świadomie i z umiarem korzystać z technologii, a także promują zdrowe nawyki cyfrowe.
- Wprowadzenie lokalnych inicjatyw, takich jak warsztaty dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, gdzie mieszkańcy mogą nauczyć się technik radzenia sobie z nadmiernym korzystaniem z telefonów, internetu i gier.
- Kampanie społeczne, które podkreślają znaczenie równowagi między życiem online a offline, szczególnie w kontekście zdrowia psychicznego.

Wzmocnienie kontroli i odpowiedzialności w handlu alkoholem

- Regularne szkolenia dla sprzedawców alkoholu, które obejmują przepisy dotyczące sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz edukują o ich roli w ograniczaniu nadużywania alkoholu w społeczności.
- Zaostrzenie kontroli sprzedaży alkoholu w punktach handlowych, w tym prowadzenie kontroli przestrzegania zasad dotyczących weryfikacji wieku kupujących.
- Zacieśnienie współpracy z lokalnymi władzami i policją, aby monitorować miejsca, gdzie może dochodzić do nielegalnej sprzedaży alkoholu, szczególnie osobom niepełnoletnim.

Wprowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania cyberprzemocy

- Promować kampanie społeczne na temat cyberprzemocy, skierowane do wszystkich grup wiekowych, aby zwiększyć świadomość o tym zjawisku i jego skutkach.

- Szkolenia dla nauczycieli i rodziców, aby mogli skutecznie rozpoznawać oznaki cyberprzemocy i wiedzieli, jak reagować w przypadku jej wystąpienia.

Zacieśnienie współpracy z lokalnymi społecznościami i organizacjami pozarządowymi

- Finansowanie programów profilaktycznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, które już mają doświadczenie w tych obszarach.
- Wspieranie inicjatyw społecznych, takich jak grupy wsparcia, warsztaty edukacyjne, kampanie informacyjne oraz inne formy działania na rzecz zdrowia publicznego.

Rekomendacje w kontekście przeciwdziałaniu uzależnieniom oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Wzmacnianie edukacji w zakresie uzależnień od alkoholu i nikotyny

- Organizowanie regularnych programów profilaktycznych dla uczniów, które będą podkreślały negatywne skutki spożywania alkoholu i palenia papierosów. Istotne jest, aby programy były interaktywne i uwzględniały realistyczne sytuacje, z którymi dzieci i młodzież może się spotkać.
- Prowadzenie kampanii informacyjnych dla rodziców na temat wpływu alkoholu i nikotyny na młodzież oraz roli dorosłych w zapobieganiu tym problemom (np. ograniczenie dostępu do alkoholu podczas rodzinnych uroczystości).
- Wzmocnienie współpracy między szkołami, ośrodkami zdrowia oraz lokalnymi organizacjami zajmującymi się uzależnieniami, aby wspólnie działać na rzecz zapobiegania.

Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie narkotyków i substancji psychoaktywnych

- Opracowanie programów wczesnej interwencji w szkołach, z uwzględnieniem informacji o zagrożeniach związanych z narkotykami, w tym dopalaczami. Ważne jest również podkreślenie roli internetu jako kanału dystrybucji tych substancji i edukacja na temat bezpiecznego korzystania z sieci.

- Zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy dla uczniów i rodziców, np. poprzez konsultacje z psychologami i terapeutami, którzy specjalizują się w problemach uzależnień.

Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy

- Organizowanie szkoleń dla nauczycieli, uczniów i rodziców dotyczących rozpoznawania oznak przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, a także skutecznych sposobów przeciwdziałania.
- Stworzenie łatwo dostępnych kanałów wsparcia dla osób doznających przemocy, np. anonimowe infolinie lub platformy internetowe, gdzie uczniowie mogą zgłaszać przemoc bez obaw przed odwetem.
- Wdrażanie programów, które promują zdrowe relacje między uczniami, np. warsztaty dotyczące rozwiązywania konfliktów, empatii i współpracy.

Uświadamianie uczniów na temat uzależnień behawioralnych

- Zwiększenie świadomości na temat uzależnień behawioralnych, takich jak uzależnienie od internetu, gier komputerowych czy mediów społecznościowych, poprzez kampanie edukacyjne skierowane zarówno do uczniów, jak i rodziców.
- Wprowadzenie w szkołach programów, które uczą zdrowego zarządzania czasem spędzanym w internecie oraz radzenia sobie z presją korzystania z technologii w życiu codziennym.
- Organizowanie warsztatów dotyczących bezpieczeństwa w sieci, aby uczniowie mieli świadomość zagrożeń związanych z nadużywaniem technologii oraz sposobów ochrony swoich danych osobowych.

Wsparcie dla uczniów z zaburzeniami odżywiania

- Szkolenie nauczycieli i szkolnych psychologów w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów anoreksji, bulimii i kompulsywnego objadania się, aby szybko reagować na problemy uczniów.

– Promowanie zdrowego odżywiania i stylu życia poprzez zajęcia edukacyjne, warsztaty kulinarne oraz aktywności fizyczne, które mogą wspierać uczniów w dbaniu o swoje zdrowie psychiczne i fizyczne.

Zwiększenie dostępności wsparcia dla uczniów

– Zwiększenie liczby dostępnych konsultacji z psychologami i doradcami w szkołach, aby uczniowie mieli dostęp do profesjonalnej pomocy w razie potrzeby.
– Wprowadzenie regularnych, anonimowych ankiet, które pozwolą uczniom na zgłaszanie problemów bez obaw o konsekwencje, co ułatwi monitorowanie skali problemów i umożliwi szybką reakcję.

3. Statystyka dot. przemocy domowej

Dane własne gminy (m.in. pochodzących z ZI oraz GOPS):

		2022	**2023**	**2024**
Liczba rodzin w których występuje lub istnieje podejrzenie przemocy domowej		24	18	8
Liczba sprawców	Kobiety	1	0	0
w tym:	Mężczyźni	23	18	8
Liczba ofiar	Kobiety	18	16	8
	Mężczyźni	4	1	0
w tym:	Dzieci	1	1	3
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart C przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Diagnostyczno-Pomocową (wcześniej Grupa Robocza):		12	8	11
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart D przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Diagnostyczno-Pomocową (wcześniej Grupa Robocza):		9	6	7
Liczba rodzin korzystających ze wparcia, porad i konsultacji Punktu Interwencji Kryzysowej Ośrodka Pomocy Społecznej:		21	14	18

4. Zasoby instytucjonalne

Zasoby instytucjonalne na terenie gminy Jakubów – podmioty świadczące pomoc w zapobieganiu i przeciwdziałaniu przemocy domowej:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jakubowie (dalej: GOPS),
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej: GKRPA),
- Urząd Gminy,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Placówki oświatowe – szkoły podstawowe, przedszkola,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Jakubowie.

Dodatkowo, należy wskazać na instytucje powiatowe, obejmujące swoim działaniem teren gminy Jakubów, stanowiące wsparcie w realizacji działań wynikających z niniejszego Programu:

- Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej (przy Sądzie Rejonowym),
- Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim,
- Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej.
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia.

III. CEL GŁÓWNY ORAZ CELE STRATEGICZNE PROGRAMU.

1. Cel Główny.

Celem Głównym niniejszego Programu jest:

PODEJMOWANIE BIEŻĄCYCH ORAZ PROFILAKTYCZNYCH (ZAPOBIEGAWCZYCH) DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO ZMNIEJSZENIA SKALI ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ SKUTECZNEGO PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ZMIANA NEGATYWNYCH POSTAW SPOŁECZNYCH TOLERUJĄCYCH PRZEMOC LUB UTRUDNIAJĄCYCH INTERWENCJĘ W PRZYPADKACH UJAWNIONEJ PRZEMOCY.

2. Cele Strategiczne Programu.

Cele Strategiczne określone w niniejszym Programie wynikają z przeprowadzonej diagnozy skali zjawiska problemu przemocy domowej, jak również stanowią swego rodzaju kontynuację dotychczas podejmowanych działań (z uwzględnieniem zmian oraz koniecznością pogłębienia realizowanych zadań).

Cel strategiczny nr 1: **Koordynacja działań lokalnych podmiotów – realizacja zadań przez Zespół Interdyscyplinarny.**	
Działania:	**Realizatorzy:**
Działania: Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie gminy Zespołu Interdyscyplinarnego, przy uwzględnieniu zmian wynikających z nowelizacji z 2023 r. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego z pewnością przyczyni się do szybkiego, skoordynowanego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy domowej, jak również planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb danej rodziny. Zespół Interdyscyplinarny koordynować będzie także działania lokalnych instytucji, organizacji i osób fizycznych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy, celem bardziej skutecznego podejmowania i realizowania inicjatyw na rzecz przeciwdziałania przemocy. Koordynacyjna funkcja Zespołu Interdyscyplinarnego obejmować będzie m.in.: – pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy, w tym powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych, – kierowanie osób poszkodowanych przemocą i osób stosujących przemoc do odpowiednich specjalistów, – monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, – realizacja procedury „Niebieskie Karty”, – gromadzenie i rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, organizacji i osób udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej.	– ZI, – GOPS, – GKRPA, – Urząd Gminy, – PCPR, – Placówki oświatowe, – Policja.

Termin realizacji: 2026-2030. Działanie ciągłe.

Wskaźniki:

- liczba osób skierowanych do specjalistów,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba posiedzeń Zespołu i Grup diagnostyczno-pomocowych.

Cel strategiczny 2:

Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy domowej.

Działania:	Realizatorzy::
1) przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym nt. zjawiska przemocy oraz sposobów i miejsc pomocy osobom uwikłanym w przemoc (w tym cyberprzemoc), 2) publikowanie na stronie internetowej GOPS oraz Urzędu Gminy informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej, 3) rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	− ZI, − GOPS, − Urząd Gminy, − PCPR.

Termin realizacji: 2026-2030:

Ad. 1 – działanie realizowane raz w roku (w razie potrzeby częściej);

Ad. 2 – działanie ciągłe – bieżąca aktualizacja danych;

Ad. 3 – działanie ciągłe.

Wskaźniki:

- liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych i edukacyjnych;
- liczba opublikowanych artykułów i informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy,
- liczba mieszkańców gminy biorących udział w programach dla osób stosujących przemoc domową.

Cel strategiczny 3:

Zapewnienie pomocy i należytego wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej.

Działania:	**Realizatorzy:**
1) zapewnienie możliwości skorzystania z bezpłatnych porad pedagoga i psychologa, 2) skuteczna realizacja procedury „Niebieskie Karty", m.in. poprzez pracę grup diagnostyczno-pomocowych, ukierunkowana na objęcie pomocą i wsparciem osób doznających przemocy oraz członków ich rodzin (głównie osoby zależne), 3) informowanie prokuratury/policji o podejrzeniu popełnienia przestępstw ściganych z urzędu, a związanych z przemocą domową, 4) informowanie osób doznających przemocy o możliwościach profesjonalnej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej itp.) pomocy realizowanych poza gminą (terytorialnie, jak również kompetencyjnie), 5) zapewnienie pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doznających przemocy.	– ZI, – GOPS, – GKRPA, – Policja, – Placówki oświatowe.

Termin realizacji: 2026-2030. Działanie ciągłe.

Wskaźniki:

- liczba udzielonych informacji oraz porad,
- liczba założonych „Niebieskich Kart",

– liczba „Niebieskich Kart”, zamkniętych ze względu na ustaniu przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej, – liczba i rodzaj form pomocy udzielonych osobom doświadczającym przemocy domowej, – liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia, – liczba zgłoszeń o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu.

Cel strategiczny 4: **Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących zapobiegania zjawisku przemocy.**	
Działania:	**Realizatorzy:**
1) realizacja w szkołach zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących przemocy oraz sposobów ochrony przed przemocą (ze szczególnym uwzględnieniem problemu cyberprzemocy), 2) edukacja rodziców w zakresie komunikacji i metod wychowywania dzieci bez odwoływania się do przemocy, a także w obszarze cyberprzemocy (rozpoznawanie przypadków wśród dzieci, zapobieganie oraz pomoc), 3) promowanie wzorca budowania relacji partnerskich oraz rodzicielskich bez stosowania przemocy,	– ZI, – GOPS, – GKRPA, – Placówki oświatowe, – Policja.
Termin realizacji: 2026-2030: Ad. 1 – działanie realizowane raz w roku szkolnym(w razie możliwości – raz na semestr); Ad. 2 – działanie realizowane raz w roku szkolnym; Ad. 3 – działanie ciągłe.	
Wskaźniki: – liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych w szkołach, – liczba spotkań edukacyjnych z rodzicami, – liczba rodziców uczestniczących w ww. spotkaniach.	

<table>
<tr><td colspan="2"><u>Cel strategiczny 5:</u>
Objęcie działaniami profilaktycznymi oraz odpowiednim wsparciem rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.</td></tr>
<tr><td><u>Działania:</u></td><td><u>Realizatorzy:</u></td></tr>
<tr><td>1) wytypowanie rodzin, które ze względu na występowanie w nich czynników ryzyka pojawienia się przemocy, winny być objęte działaniami profilaktycznymi i wszechstronnym wsparciem,
2) prowadzenie pracy socjalnej,
3) objęcie pomocą asystenta rodziny,
4) współpraca z rodzinnymi kuratorami sądowymi w zakresie realizacji działań pomocowych dla rodzin,
5) współpraca z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi, oferującymi pomoc rodzinie dysfunkcyjnej, zagrożonej przemocą.</td><td>– ZI,
– GOPS,
– GKRPA,
– Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
– Placówki oświatowe</td></tr>
<tr><td colspan="2"><u>Termin realizacji</u>: 2026-2030. Działania ciągłe.</td></tr>
<tr><td colspan="2"><u>Wskaźniki</u>:
– liczba rodzin zagrożonych przemocą, wytypowanych do objęcia działaniami profilaktycznymi i wsparciem,
– liczba zagrożonych rodzin objętych pracą socjalną,
– liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
– liczba osób z ww. rodzin skierowanych do placówek świadczących pomoc psychologiczną,</td></tr>
<tr><td colspan="2"><u>Cel strategiczny 6:</u>
Wzrost kompetencji służb i osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.</td></tr>
<tr><td><u>Działania:</u></td><td><u>Realizatorzy:</u></td></tr>
<tr><td>1) organizowanie/finansowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, dotyczących praktycznych aspektów</td><td>– ZI,
– GOPS,</td></tr>
</table>

funkcjonowania ZI, w tym realizacji w praktyce procedury „Niebieskie Karty”, 2) organizowanie lub finansowanie szkoleń specjalistycznych z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy dla osób zajmujących się pracą z osobami uwikłanymi w przemoc (w tym również cyberprzemoc – rozpoznanie i zapobieganie),	– GKRPA, – Urząd Gminy.
<u>Termin realizacji</u>: 2026-2030. Działania podejmowane w zależności od potrzeb.	
<u>Wskaźniki</u>: – liczba zorganizowanych szkoleń dla członków ZI i grup diagnostyczno-pomocowych, – liczba osób uczestniczących w szkoleniach, – liczba szkoleń specjalistycznych dla osób zajmujących się pracą z osobami/rodzinami uwikłanymi w przemoc.	

IV. REALIZACJA PROGRAMU ORAZ FINANSOWANIE

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej zakłada przede wszystkim koordynację i spójność działań, w tym sprawny i płynny przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą domową.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest zatem uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzeniu systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna.

Przy opracowaniu Programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy, określając skalę problemu przez informacje wynikające m.in. z Diagnozy Problemów Społecznych.

Wobec powyższego, mając również na uwadze treść art. 9a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, **niniejszy Program będzie realizowany, a także zarządzany, przez Zespół Interdyscyplinarny**. Trzeba jednak zaznaczyć, że wskazany przepis (art. 9a ust. 1), stanowi iż to gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym. W konsekwencji należy podkreślić konieczność ścisłej i skoordynowanej współpracy między wszystkimi jednostkami gminy, które mogą udzielić wsparcia Zespołowi Interdyscyplinarnemu – przede wszystkim podmioty wskazane jako zasoby instytucjonalne gminy (Rozdział II.5).

Źródłem finansowania zadań zawartych w niniejszym Programie są środki własne gminy Jakubów oraz środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizacje programu. Wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być również przeznaczane na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej (w rodzinach z problemem alkoholowym).

V. PROGNOZA ZMIAN

W związku z przedstawionym Celem Głównym, a także Celami Szczegółowymi, zakłada się, iż realizacja Programu w latach 2026-2030 przyczyni się do:

- zmniejszenia ilości zachowań przemocowych,
- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,
- zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- bardziej efektywnej pomocy osobom uwikłanym w przemoc,
- zapobieganiu nowym incydentom przemocy poprzez objęcie opieką rodzin zagrożonym przemocą domową,
- ochrony osób doznających przemocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty", a także wsparcie prawne i psychologiczne,
- usprawnienia systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową,
- wzrostu wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy, sposobów ochrony przed przemocą oraz miejsc udzielających pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc,
- zwiększenia zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- zbudowania sprawnego i efektywnego systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą domową.

VI. MONITORING I EWALUACJA

Niniejszy Program będzie monitorowany przez Zespół Interdyscyplinarny. Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o bieżącą sprawozdawczość, która dotyczyć będzie działań podjętych w ramach określonych celów.

Po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań ich realizatorzy (ZI, GOPS, Policja, GKRPA, ochrona zdrowia, placówki oświatowe) zobowiązani są do przedstawienia w terminie do końca lutego każdego roku Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego w Jakubowie sprawozdań z ich realizacji.

Sprawozdanie z wykonania w danym roku zadań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Jakubów na lata 2026-2030 Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego składa Wójtowi Gminy Jakubów w terminie do końca marca każdego roku.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- liczba interwencji domowych z powodu przemocy domowej,
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy domowej,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- pozostałe wskaźniki określone w ramach opisywanych działań.

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w gminie, a także zwiększenie dostępności działań pomocowych i interwencyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Ewaluację Programu prowadzić będzie także Zespół Interdyscyplinarny, we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

ZAKOŃCZENIE

Przemoc domowa nie powinna nigdy mieć miejsca, a rodzina powinna zapewniać bezpieczeństwo i warunki sprzyjające harmonijnemu rozwojowi wszystkim jej członkom. Jednoznacznie odnosi się do tego faktu również polskie prawo, uznając przemoc domową za przestępstwo. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych drugiego człowieka, powodować jego bólu i cierpienia. W sposób szczególny to sformułowanie odnosi się do osób bliskich (członków rodziny). Mając świadomość faktu, że zapewne przemoc domowa nigdy całkowicie nie zniknie, należy podejmować systematyczne i skoordynowane działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej pozwoli na dążenie do osiągnięcia tegoż celu.

Osiągnięcie zawartych w Programie celów strategicznych możliwe będzie przy dobrej i sprawnej współpracy jednostek podmiotów działających na rzecz osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych przemocą.

Niniejszy Program nie jest dokumentem zamkniętym, i jako taki może podlegać przyszłym modyfikacjom, w zależności od pojawiających się nowych danych, potrzeb i możliwości.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej w art. 6 ust. 2 nałożyła na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska w Gminie Jakubów.

Program stanowi plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, a tym samym przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania i ograniczenia w/w zjawiska. Aktualnie obowiązujący Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany na lata 2021-2025.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady

Damian Domański